

Het wel en wee van een kolonie huiszwaluwen in Huizen

Punkertje

Mieke Pieren-Olijhoek

Nestbouw

Allereerst heb ik me bij de bewoners gemeld, gewapend met de mooie flyer van Sovon. Ik ging immers elke week een uur lang naar hun huizen zitten turen met de verrekijker. Daar kan je van alles van denken maar gelukkig had niemand bezwaren. De huiszwaluwen kwamen dit jaar laat aan. Eind april zag ik de eerste rondvliegen. Er waren toen vier oude nesten aanwezig, waar ze al snel aan het werk gingen. Het is voor deze vogels heel fijn als de oude nesten er nog zijn. Dan hoeven ze minder energie te stoppen in het afbouwen. Ze hebben voor de nestbouw stevige modder nodig, en laat die nou heel dichtbij, volop beschikbaar zijn op die locatie!

Ze maakten elk nest in de kolonie van vele honderden klompjes klei, liefst tegen buitenmuren direct onder een overstekende dakrand. Daarbij hadden ze een sterke voorkeur voor witte daklijsten. Mijn kolonie zat bij een gebouw bestaande uit vier woningen. De beide hoekwoningen hebben een rieten dak, hoog opgaande gevels met flinke overstekende dakranden, die mooi wit zijn. De muren zijn bekleed met hout, dat zwart is. Dat blijkt dus geen probleem voor de vogels te zijn. Dat de dakranden zo mooi wit zijn is blijkbaar genoeg. Het valt nog niet mee om te ontdekken in welk broedstadium de nestelende

Het zal niemand ontgaan zijn dat 2018 het jaar van de huiszwaluw is geweest. Sovon en Vogelbescherming Nederland deden een oproep om vrijwilligers te vinden die mee wilden doen met een onderzoek naar het broedgedrag van deze vogels. Het ging om een nestonderzoek. Daar hoefde ik natuurlijk niet lang over na te denken, ik gaf me meteen op. Vorig jaar had ik al een nieuwe kolonie ontdekt bij een huis in de Blaricummermeent. Dat moest de kolonie worden die ik dit jaar zou gaan volgen.

zwaluwen zitten. Nestbouw is natuurlijk goed te zien, maar eileg? Gelukkig kregen alle vrijwilligers een duidelijke handleiding van Sovon.

“Oudervogels wisselen elkaar frequent af, vogels blijven slechts enkele minuten op het nest betekent eileg” vermeldde de handleiding.

Tijdens dit stadium vinden vaak ook felle gevechten plaats bij de nestkommetjes. Ik heb dat meerdere keren waargenomen. Er vliegt een vogel in, en nog eentje. Mooi, dat is een koppel, maar wat zie ik nu... er vliegt een derde vogel in! Een indringer en die wordt er hardhandig, of beter verwoord hardsnavelig, uitgezet. Twee vogels die elkaar bij de snavel vasthebben tuimelen uit het nest naar beneden. Net op tijd laten ze los en vliegen ze weer terug naar het nest. Dit alles onder luid gekwetter en getier.

Broedproces

Uiteindelijk wordt er gebroed en dan zie je veel minder beweging rond het nest. Oudervogels blijven zo'n 45 minuten in het nest en wisselen elkaar af.

Er kwamen steeds meer zwaluwen aan die er een nestkommetje bij gingen bouwen. Twee paartjes hadden vette pech. Wat bleek, er zitten daar ook huismussen en die hebben blijkbaar echt gebrek aan nestgelegenheid. Zodra er een nestkommetje klaar was werd dat gekraakt! De mus ging triomfantelijk

kijkend in de nestopening zitten tijlpen. De huiszwaluwen hadden het nakijken en gingen verderop opnieuw aan de slag. Uiteindelijk waren er tien nesten. In twee ervan zaten dus die huismussen en in zes nesten werden succesvol eieren uitgebroed en vlogen er jongen uit. Twee nesten werden nooit afgebouwd, waarvan de reden onbekend is. Het is erg leuk om eindelijk de jongen uit het nest te zien kijken. In het begin hebben ze nog grappige verenpluimpjes aan beide kanten van de kop. Als ze bijna vliegvlug zijn kan je ze soms half uit het nest zien hangen. De oudervogels vliegen af en aan met insecten, die ze in de nabije omgeving vangen.

In vier nesten werd ook een tweede broedsel begonnen. Dat is leuk om te zien, maar ook lastig. Want als er al jongen zijn uitgevlogen dan kan je er soms geen touw meer aan vastknopen. Het is een drukte van belang bij het nest, maar geen gevechten. Ze gaan erin en eruit, maar wie? De jonge vogels kan je nog wel herkennen als je ze goed kan bekijken. Ze hebben nog gele mondhoeken en ze zijn nog niet zo mooi zwart als hun ouders.

Belagers

Tijdens mijn observaties zag ik meer dan alleen de huiszwaluwen. Er kwam geregeld een sperwer langs vliegen en ook een paar keer een boomvalk, oei oei... Er zaten putters in een beuk en witte

kwikstaarten op de daken en in het gras. Er vloog ook een paartje gierzwaluwen rond, maar ik heb niet kunnen ontdekken waar en of die daar ergens een nest hadden. Buurtbewoners kwamen vragen wat ik aan het doen was. Ze vonden het allemaal erg leuk om te horen. Natuurlijk heb ik ze ook een flyer gegeven en wat meer verteld over ons werk als VWG. Een van de nesten had op een gegeven moment een tweede opening. Daar keek een jong door naar buiten. Ik heb ergens gelezen dat de ouders dat soms maken als het erg warm weer is. Dat was het ook wel deze zomer. Het fungeert dus als een soort airco.

Een van de laatste nesten is mogelijk gepredeerd. Ik had drie grote jongen in het nest gezien maar de week daarna was het nest kapot. Ik vond een veertje in de tuin eronder en dat leek op een sperwerveertje. Maar misschien zijn ze wel op tijd uitgevlogen? Wie zal het zeggen?

In Naarden Vesting tel ik ook de huiszwaluwnesten en daar heb ik het volgende zien gebeuren. Er zaten grote jongen in en onder het nest op een randje... alarmkreten klonken en daar verscheen een sperwer. Die nam er een mee om hem iets verderop in een boom op te peuzelen. Dat is hard, maar ja, die sperwer moet ook eten.

Observeren van huiszwaluwen is een aanrader

Inmiddels heeft Sovon alle gegevens uit het land en zullen de resultaten volgend jaar bekend zijn denk ik.

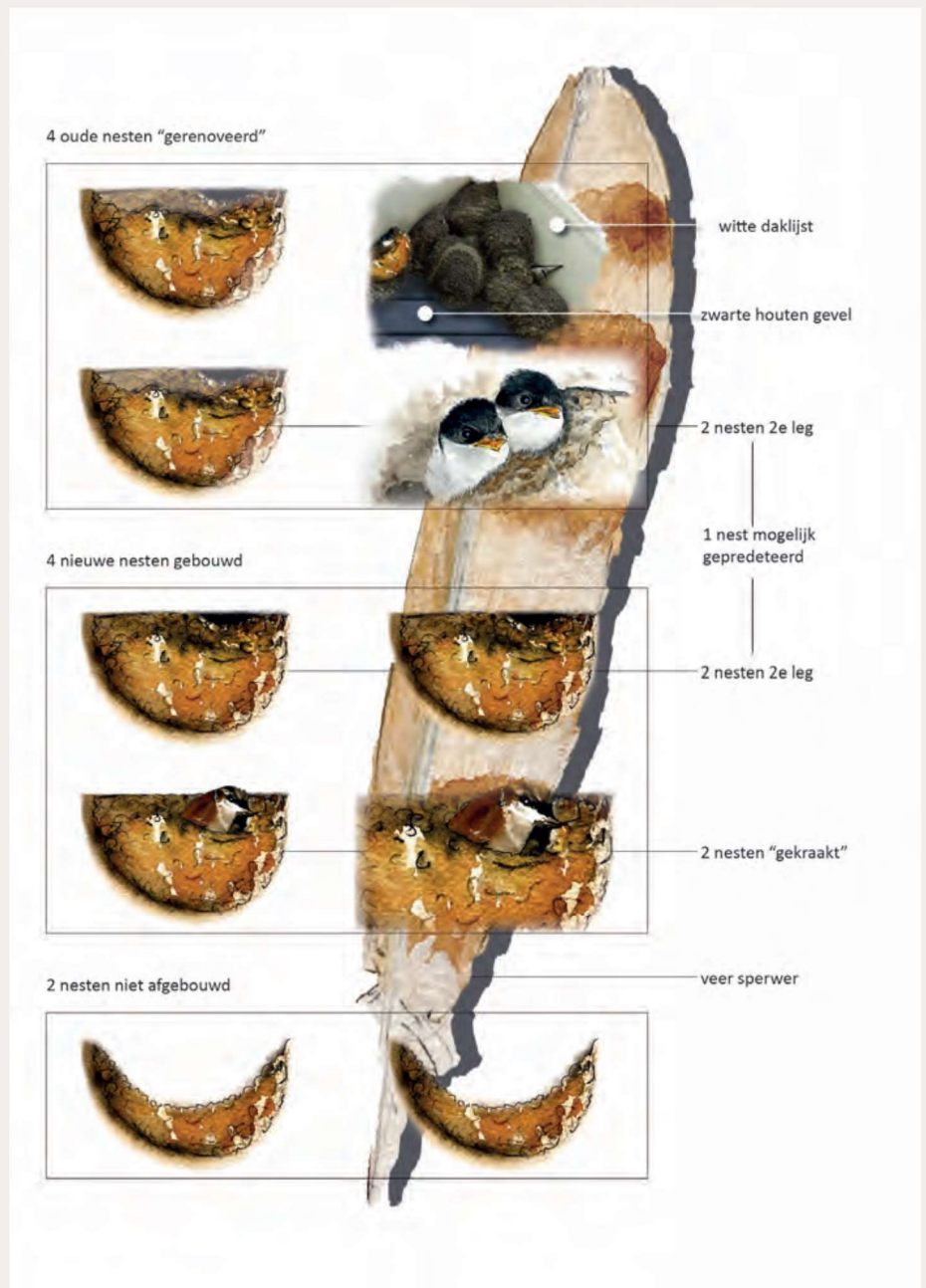
Alles bij elkaar was het een mooie ervaring om een kolonie te observeren. Ik heb er veel van geleerd en kan het iedereen aanraden. Speciale dank aan Han Eichhorn, die samen met zijn vrouw de drie weken dat ik op vakantie was de observatie heeft waargenomen.

Ik was overigens niet de enige die in Huizen een kolonie heeft gevolgd. Marcel Vos heeft hetzelfde gedaan bij de zwaluwtil in het Nautisch Kwartier. Daarvoor ook hartelijke dank mede namens de zwaluwen.

(red.)

De prachtige illustraties in dit artikel zijn van de hand van Doortje van Dijk.

Huiszwaluw in de vlucht

Huiszwaluw nestschema

